

Posudek oponenta bakalářské práce

Titul práce:	Problematika překladu odborného textu (Sémantické a lingvistické porovnání dvou českých překladů na úryvku díla Ericha Fromma)
Autorka:	Martina Heryšerová
Vedoucí práce:	Mgr. Lily Císařovská

Hodnocená práce se věnuje bezesporu typickému problému současné knižní kultury, tedy úrovni překladů (zde konkrétně odborných textů). Vybírá si dva polistopadové překlady Frommova *Mít[,] nebo být?*, zaměřuje se na kratší pasáže z tohoto textu, provádí komparaci obou překladů a originálu, konečně nabízí i vlastní překlad tohoto úseku díla. Provedená komparace, jež především je hlavní statí bakalářské práce, je strukturována jako: lexikálně-sémantická, gramaticko-sémantická, syntaktická, interpretační a stylistická. Na základě této analýzy činí autorka závěr, že starší překlad V. Žihlové z roku 1992 byl natolik nesrozumitelný, že si vyžádal novější překlad J. Luska.

(1) Práci celkově považuji za ještě odpovídající výstup bakalářského studia na FHS UK, byť musím současně říci, že jde o poněkud bezradnou a problematickou práci. Tím nejpodstatnějším je jistě samo nastavení výzkumného problému, výzkumné otázky. Problém, o nějž běží (kultura překladu), je velice obecný; zvolený text a analýza tohoto textu jsou naopak velmi konkrétní, jde o jednotliviny, z nichž se nakonec na nic takto obecného usuzovat nedá. Jde tedy jediné o sondu, o svého druhu cvičení.

(2) Druhým aspektem je volba metody. Metoda je komentována jen jako subjektivní jazykový cit. Zde je problematické dvojí: předně mnohdy nejde o žádný jazykový cit či vyšší či nižší jazykovou kompetenci, nýbrž jediné o správnost či chybnost v gramatickém, lexikálním a jiném smyslu. Ve většině příkladů komentovaných problémů překladu Frommova díla jsem s autorkou ohledně jejich závěrů zajedno. Zde si nemyslím, že jde o otázku subjektivního citu (srv. s. 32.). Druhým nedostatkem této volby a určení metody, je sama její příliš ostentativní svévolnost. Každá kvalitativní metoda je vždy subjektivní, je vždy svévolná, ale to neznamená, že je takticky vhodné takto souvisle klást důraz právě na subjektivnost výzkumu. Je na čtenáři, aby posoudil, do jaké míry dovede výstupy a závěry práce akceptovat. Tatáž nepřilíš zdařilá prezentace se děje z hlediska výběru textu – ve výsledku není patrné, zda stále může i takový výběr vůbec o něčem vypovídat.

(3) Obecný úvod (část. I.) není nejšťastněji strukturován. Sled citací působí neorganickým a slepovaným dojmem, především se však často jedná o pouhé truismy. („Domnívám se tedy, že úkolem překladatele není slepé kopírování struktury jazyka originálu, ale adekvátní vystihnutí její funkce a vhodné použití struktury vlastního neboli cílového jazyka.“, s. 8.) Neoznačení citací, jako je tomu např. na s. 7., je velmi nevhodné.

- (4) Práce se zdá velmi nereflexivně vycházet z (klasických) strukturalistických hledisek. Resp. tak činí dominantní citování autoři, ovšem bez komentáře diplomantky.
- (5) Osobně nemám za to to, že by nejmenší překladovou jednotkou bylo slovní spojení (s. 9.) – a opět jde o problém reflexe a diskuse.
- (6) Příklady na s. 12. jsou poněkud nešťastné – nejen, že právě obrat „lidová demokracie“ v českém kontextu stěží můžeme považovat za redukovatelný na „demokracii“, ale navíc slovo *concept* má především kořen ve významu *početí*. Zajímavější by bylo namísto slov *concept* a *koncept* slevovat slova *concept* a *pojem*.
- (7) Bezpříznakovost odborných textů (s. 15.) je dnes již myslím dávno zašlým rysem. Současné, obzvláště angloamerické texty bývají téměř až expresivní. Platí to tedy především pro humanitní vědy.
- Nemám za to, že součástí hodnocení by měl být i překlad Frommova textu.
- Celkově nemám tak mnoho námitek ke komentovaným problémům překladů. Ovšem s těmito výjimkami:
- a) bod 3), s. 33. – mám za to, že autor myslí právě takto „odbytou“ zkoušku.
  - b) bod 9), s. 34. – ze souvislosti zjevně vyplývá, že volba slova *interest* byla záměrná a věcně odůvodnitelná.
  - c) Kritická je pro mne pasáž na s. 39., kde se autorka věnuje filosofickým aspektům textu - a kde se bohužel mylí v zásadě ve všem. Především vycházíme z předpokladu odborného textu, a pak naprosto není pravda, že by v angličtině nebyl tolik patrný rozdíl mezi *being* – *existence*; nebo že by v češtině mělo slovo *existence* mírný negativní nádech, či že by angličtina nerozlišovala mezi *being* a *beingness* (tolik jen hlavní body). Současně stěží použitelný je navrhovaný termín *beingness*. Autorka mohla právě na tomto místě spojit vlastní zájem o jazyk s problémem filosofickým, neboť oč běží, je význačnost sloves „*sein*“ / „*haben*“, „*to be*“ / „*to have*“, „*being*“ / „*beingness*“ v celkové struktuře lidské zkušenosti jak z jazykového, tak ontologického hlediska.
  - d) Body 1-3 na s. 46. nepovažuji za přesvědčivé.

Práce je tedy jistě problematická, téma je neujasněné, výsledky neurčité, ale současně mám za to, že se jedná o výsledek snahy, již lze v porovnání s jinými bakalářskými projekty hodnotit shovívavě. Nejde o práci banální, naopak se jedná o práci, jež zjevně hledala možnost vyjádření problému, jenž autorka považuje za podstatný. Z tohoto důvodu práci k obhajobě **doporučuji**, byť jí navrhuji pouze hodnocení **dobře**.

V Praze 2. září 2012

Jakub Marek, Ph.D.